

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตที่เป็นการบริโภคอาหารที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อความอยู่รอดไปเป็นการบริโภคอาหารตามความชอบ ตามกำลังทรัพย์ของแต่ละบุคคลเพราะมีอาหารให้เลือกมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารของประเทศ ทำให้มีการผลิตอาหารมากมายหลายชนิดออกสู่ท้องตลาดและยังสามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ ปัจจัยต่างๆ เช่น เพศ อายุ ความรู้ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณี ดึงแวดล้อม การค้าระหว่างประเทศ การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว การเผยแพร่วิธีการบริโภคและคุณประโยชน์ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารมีบทบาทสำคัญที่ทำให้มีผลิตภัณฑ์อาหารกระจายไปยังชุมชนต่างๆ แม้ว่าชุมชนนั้นไม่สามารถผลิตอาหารนั้นได้ ความเจริญ และความแตกต่างกันทางเศรษฐกิจและ ทางสังคม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค โดยทั่วไปพบว่าเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ น้ำตาล และไขมันเพิ่มมากขึ้น (มลศิริ วิโรทัยและปาริฉัตร หงสประภาส, 2542)

เมื่อผู้บริโภคมีการเปลี่ยนไปอยู่ในสังคมที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีอื่น พฤติกรรมการบริโภคก็อาจเปลี่ยนแปลงไปเพื่อจะได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมนั้นได้กำหนดไว้ หรือเพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคมนั้น การที่มีการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการในสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ทำให้ได้รับความสนใจ ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคเข้าใจได้ง่าย พฤติกรรมการบริโภคอาหารในปัจจุบันจะเปลี่ยนจากการบริโภคอาหารที่มีการแปรรูปน้อย ไปเป็นอาหารที่ผ่านกระบวนการแปรรูปมากขึ้น การคมนาคมขนส่งที่สะดวกในปัจจุบัน ทำให้สามารถขนส่งอาหารแปรรูปจากแหล่งผลิตหนึ่งไปยังที่ต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว สามารถควบคุมให้อาหารยังคงมีคุณภาพที่ดีและปลอดภัยในการบริโภค อาหารบางชนิดได้รับการยอมรับให้เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ เพราะเชื่อว่ามีผลดีต่อสุขภาพ หรืออาหารบางชนิดเหมาะกับบุคคลบางกลุ่ม อิทธิพลของการ

โฆษณา หรือจากการสร้างกระแสหรือคำนิยม อิทธิพลของสื่อต่าง ๆ มีส่วนช่วยการตลาดของผลิตภัณฑ์ได้มาก

ในปี 2545 พื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีสุกรทั้งหมด 553,877 ตัว จากเกษตรกร 67,994 ราย ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เมื่อประเมินสุกรในพื้นที่พบว่า จังหวัดที่มีสุกรมากที่สุดคือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 210,437 ตัว รองลงมา คือ จังหวัดเชียงราย จำนวน 136,052 ตัว สำหรับสุกรคาดว่าถูกฆ่าเพื่อการบริโภคในปี 2545 มีจำนวน 867,446 ตัว เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในพื้นที่ 4,817,377 คน พบว่าประชากรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีอัตราการบริโภคเนื้อสุกรเฉลี่ย 14.82 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (สำนักสัตวศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 5, 2545.)

ปริมาณการผลิตสุกรปี 2551 รวมทั้งประเทศ 14.062 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 1.2 แหล่งเลี้ยงสุกรที่สำคัญของไทยคือ ภาคกลางมีสัดส่วนร้อยละ 55.6 ของปริมาณสุกรที่เลี้ยงทั่วประเทศ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 18.6 ภาคเหนือร้อยละ 15.5 และภาคใต้ร้อยละ 10.3 จังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด คือ ราชบุรี นครปฐม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครราชสีมา สระบุรี เชียงใหม่ นูร์รัมย์ ลพบุรี และนครศรีธรรมราช ความต้องการบริโภคภายในประเทศ 1.01 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิตสุกรทั้งหมด อัตราการบริโภคเนื้อสุกรของคนไทยอยู่ที่ 13.77 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2551)

ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรแปรรูปถูกแบ่งตามการมองเห็น โครงสร้างของกล้ามเนื้อได้เป็นผลิตภัณฑ์เนื้อขนาดเดิมซึ่งโครงสร้างของเนื้อยังคงมีรูปร่างและโครงสร้างเหมือนหรือใกล้เคียงกับเนื้อสดให้เห็น และผลิตภัณฑ์เนื้อลดขนาดโครงสร้างของกล้ามเนื้อมีขนาดลดลง ผลิตภัณฑ์เนื้อขนาดเดิม เช่น หมูแผ่น หมูหยอง แคหมู หมูสวรรค์ เบคอน และแฮม ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ที่ได้จากการนำเนื้อสดไปลดขนาดโครงสร้างของเส้นใย กล้ามเนื้อให้เล็กลง ได้แก่ หมูสับ กุนเชียงไส้กรอกอีสาน หมูตั้ง หมูบดแผ่นชาลามี ไส้กรอกหมักเปรี้ยว ไส้จั่ว และแหนม ผลิตภัณฑ์ลดขนาดกลุ่มบดละเอียดหรืออิมัลชัน ได้แก่ ลูกชิ้น หมูยอ ไส้กรอกเวียนนา แพรงค์เฟอร์เตอร์ โบโลญา และเนกเกอร์สต์ (สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร, 2541)

อำเภอฝางอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 849 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ 152 กิโลเมตร ตามถนนทางหลวง หมายเลข 107 (ถนนโชตนา) มีพื้นที่ทั้งหมด 829,015 ตารางกิโลเมตร หรือ 518,135 ไร่ ปี 2549 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 111,186 คน แยกเป็นชาย 56,750 คน หญิง 54,436 คน (สำนักงานปกครองอำเภอฝาง, 2549) จำนวนประชากรจากทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝางรวมทั้งสิ้น 6,959 คน เป็นชาย 3,302 คน หญิง 3,657 คน (สำนักบริหารการทะเบียน, 2551) ด้วยศักยภาพในด้านความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว ผลผลิตทางการเกษตรจึงสร้างรายได้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ

70 จากผู้มีอาชีพและรายได้ ทำให้ดำรงสถานภาพบนสถานะเป็นผู้มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปีต่อคน (จปฐ, 2551) ประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติอันเป็นที่นิยม และมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ช่วยสร้างรายได้แก่ชุมชน การคมนาคมที่สะดวกขึ้นและมีเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน อาทิ โทรทัศน์ ตู้เย็น ตู้อบ เต้าไมโครเวฟ การยอมรับในวัฒนธรรมการบริโภคอาหารปรุงเสร็จพร้อมบริโภคตลอดจนการได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมในการใช้ชีวิต การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม รีสอร์ท การขยายตัวของร้านค้าแบบห้างสรรพสินค้า และร้านค้าสะดวกซื้อที่เข้ามาเปิดกิจการในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอฝาง ซึ่งสามารถนำเสนอสินค้าที่ตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การระบาดของโรคไข้หวัดนก ช่วงต้นปี 2547 เป็นต้นมาทำให้ผู้บริโภคหันไปบริโภคเนื้อสุกร ประกอบกับข่าวการเสียชีวิตและโรคไข้หวัดในผู้บริโภคเนื้อสุกรดิบๆสุกๆ น่าจะเป็นปัจจัยเหตุส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นแหล่งที่น่าศึกษาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรของผู้บริโภคในเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรของผู้บริโภคในเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ในการนำไปใช้ประโยชน์ในการวางกลยุทธ์หรือแผนการตลาด เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภค

นิยามศัพท์

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย ผู้บริโภคซื้ออะไร ทำไมถึงซื้อ ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริโภค ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด ผู้บริโภคซื้อที่ไหน และ ผู้บริโภคซื้ออย่างไร

ผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร หมายถึง เนื้อเยื่อที่ได้จากสัตว์เลี้ยงได้แก่ สุกร ผ่านการแปรรูปเนื้อสุกรให้เป็นผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ใช้การถนอมอาหารโดยกรรมวิธีต่างๆ ให้มีคุณลักษณะและคุณภาพที่ผู้บริโภคต้องการ สามารถบริโภคได้ทันที หรือนำไปอุ่นหรือทำให้สุกก่อนบริโภค ที่มีจำหน่ายในพื้นที่ ได้แก่ ไส้กรอก ไส้จู้ว แหนม กุนเชียง หมูทุบ หมูสวรรค์ หมูแคดเดียว แฮม เบคอน ลูกชิ้น หมูยอ และหมูปดแผ่นชาลามี เป็นต้น

ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ที่ซื้อและบริโภคผลิตภัณฑ์เนื้อสุกร ในเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved